

PORADNIK TERAPUTYCZNY

Informacje i praktyczne wskazówki

numer 10

Moje dziecko idzie do szkoły

W poprzednim numerze poradnika opisałam kilka komponentów procesów poznawczych potrzebnych do osiągnięcia przez dziecko dojrzałości szkolnej. Zgodnie z zapowiedzią opisuję kolejne procesy poznawcze, których prawidłowy rozwój przyczyni się do osiągania przez dziecko sukcesów w szkole. Obserwując dziecko i na-

bywane przez niego umiejętności możemy zauważyć, czy jego rozwój przebiega prawidłowo. Jeśli opanuje podstawowe czynności, zwiększą się jego szanse na opanowanie umiejętności szkolnych: czytania, pisania i liczenia. Im wcześniej zostaną wykryte jakiegokolwiek nieprawidłowości, tym szybciej dziecko jest w stanie nadrobić zaległości.

Obserwujcie rozwój Waszego dziecka, a w przypadku wykrytych nieprawidłowości zgłóście się do specjalisty.

*Katarzyna Polewaczyk
specjalista terapii pedagogicznej,
pedagog specjalny,
dyplomowana ortoptystka*

Szkoła jest miejscem, w którym dzieci zdobywają wiedzę i doświadczenia, rozwijają umiejętności, uczą się współdziałania z innymi dziećmi w grupie rówieśniczej. Ważne jest, by dziecko idące do szkoły miało opanowane pewne umiejętności i prawidłowo rozwinięte funkcje poznawcze.

Zanim dziecko pójdzie do szkoły

RYSOWANIE

Większość dzieci lubi rysować, kolorować, lepić czy wyklejać. Oglądając pracę dziecka możemy ocenić jego sprawność rysowania, płynność i dokładność ruchu ręki, niezbędne w nauce pisania. Możemy zaobserwować, czy dziecko potrafi skupić się na dokładnym wypełnianiu kolorami, czy szybko się nudzi podczas rysowania. Sześcioletek rysuje to, co jest dla niego ważne, co obserwuje wokół siebie. Jest to sposób wy-

rażania emocji. Rozwój zainteresowań plastycznych ułatwia dzieciom opanowanie sztuki pisania, dlatego warto zachęcać je do rysowania, lepienia, kolorowania.

SPOSTRZEANIE KSZTAŁTÓW

Dziecko, które jest gotowe do nauki czytania i pisania, powinno zauważać różnice i podobieństwa między przedmiotami czy obrazkami, dorysowywać brakujące elementy oraz dostrzegać

szczególne ilustracji. Te umiejętności pozwolą na sprawniejszą naukę kształtu liter i cyfr, zauważanie różnic między literami podobnymi do siebie (m-n, b-d) lub podobnie położonymi w liniaturze (t-k, p-g). Dobrze spostrzeganie wzrokowe, wychwytywanie drobnych elementów wzoru, ilustracji, czy litery umożliwi dziecku stworzenie całości z części (układanie puzzli czy klocków, tworzenie wyrazu z liter).

Rozwój zainteresowań plastycznych ułatwia naukę pisania

Zanim dziecko pójdzie do szkoły

ROZPOZNAWANIE DŹWIEKÓW

Dziecko idące do szkoły powinno prawidłowo słyszeć, rozpoznawać i naśladować dźwięki pochodzące z najbliższego otoczenia (odgłosy zwierząt, pojazdów, przedmiotów), oraz wystukiwać podane rytmy. Dzięki ukształtowanej wrażliwości słuchowej dziecko będzie łatwiej rozróżnić wyrazy o podobnym brzmieniu (kos- koc, płótek—młótek, pies—piec, nos- noc) oraz odróżniać jedną głoskę od drugiej. Dziecko idące do szkoły powinno dzielić proste zdania na wyrazy, wyraz na sylaby i głoski oraz nazywać głoski, które słyszy na początku i końcu wyrazu. Prawidłowy rozwój tych umiejętności jej bardzo ważny, ponieważ prawidłowe słyszenie głosek, tworzenie z nich sylab i sensownych wyrazów, a następnie zdań, decyduje o opanowaniu czytania i pisania.

LICZENIE

Dziecko powinno liczyć, dodawać i

odejmować w zakresie do 10, posługiwać się palcami, patyczkami czy innymi liczydłami (kasztany, guziki). Nie powinno dziecku przeszkadzać to, że przedmioty nie są ułożone w szeregu – liczy również wtedy, gdy są zgrupowane. Wie, że wynik liczenia nie zależy od tego czy liczy „od początku”, czy „od końca” - będzie taki sam.

Dziecko idące do szkoły powinno rozumieć znaczenie cyfr w tworzeniu liczby przedmiotów, posługiwać

się liczebnikami porządkowymi (pierwszy, drugi), porównać liczebność zbiorów (gdzie jest więcej, gdzie jest mniej), pogrupować elementy ze względu na jedną czy dwie cechy (kształt, wielkość, kolor). Zdolności te są ważne dla poszerzenia umiejętności matematycznych.

MYŚLENIE

Rozwój umiejętności myślenia, to podstawa poznawania i porządkowania świata, nadawania mu

sensu oraz uczenia się zachowań odpowiednich do sytuacji.

Dziecko powinno tworzyć pojęcia nadrzędne, zauważać niedorzeczności w obrazkach lub tekstach to, co jest w nich niemądrego, dziwnego, planować własne działania oraz dostrzegać przyczyny i skutki zachodzących zdarzeń.

UWAGA I PAMIĘĆ

Dziecko potrafi się skupić przez dłuższy czas na jednym zadaniu i skończyć pracę, którą rozpoczęło. Potrafi również wykonywać różne czynności nie tylko wtedy kiedy chce, ale na prośbę nauczyciela czy rodzica. Zapamiętuje dłuższe teksty i melodie. Potrafi opowiadać własnymi słowami oglądany obrazek czy usłyszaną historyjkę, co świadczy o rozumieniu przekazywanych treści. Wie co oznaczają podstawowe symbole i znaki np. przejście dla pieszych, co ułatwia mu funkcjonowanie w środowisku: na podwórku, na ulicy, w szkole.

Zestaw ćwiczeń dla dzieci wykazujących niepełną dojrzałość szkolną

Zaburzenia rozwoju manualnego

Ćwiczenia rozwijające sprawność manualną dziecka:

- zaciskanie dłoni w pięść (kciuki zostawione na zewnątrz);
- robienie kul z makulatury, rzucanie kulami do celu;
- ściskanie w dłoni kulek z gazety, piłeczek różnej wielkości i twardości, przedmiotów o różnej fakturze;

- nawijanie włóczki, sznurka na kłębki, szpulki;

- zaciskanie dłoni w pięść wyciskanie gąbki w ciepłej wodzie;
- malowanie (duże powierzchnie);
- lepienie (z plasteliny, ciasta);
- kalkowanie, wydzieranie, cięcie nożyczkami, składanie papieru;

- obrysowywanie figur geometrycznych, wypełnianie konturów kreskami: poziomymi, pionowymi i skośnymi;
- przypinanie i zdejmowanie klipsów, klamerek bieliźnianych;
- nawlekanie koralików, przewlekanie sznureczków przez otworki np.: teksturka, wyszywanki bez igły;
- spacerować palcami po stole.

Ćwiczenia percepcji wzrokowej

Zaburzenie **percepcji wzrokowej** wpływa na pogorszenie poziomu czytania i pisania, ale także na ogólny rozwój psychoruchowy i sferę emocjonalną dziecka.

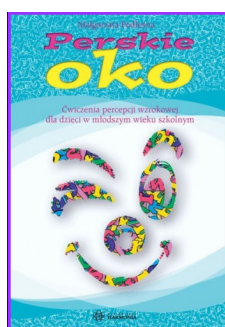
Ćwiczenia percepcji wzrokowej:

- dobieranie par jednakowych figur, obrazków;
- układanie puzzli, tangramów;
- kolorowanki, wypełnianie konturów;

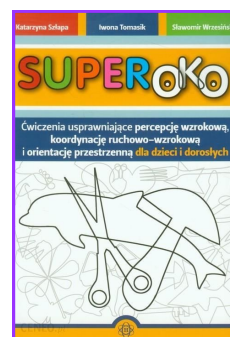
- ciecie i wycinanie nożyczkami;
- pogrubianie, kalkowanie, rysowanie po śladzie;
- wyszukiwanie takich samych figur, obrazków, przedmiotów,
- układanie puzzli lub rozciętych obrazków;
- układanki, mozaiki;
- odszukiwanie w zbiorze obrazków, ilustracji, opisanych słownie;

- porządkowanie historyjek obrazkowych;
- odgadywanie treści brakujących obrazków w historyjce obrazkowej;
- zabawa „Co tu się zmieniło?”
- układanie obrazków w kolejności, w jakiej były one pokazywane długie i krótkie ekspozycje;
- rysowanie za pomocą szablonów.

POMOCE DO ĆWICZEŃ PERCEPCJI WZROKOWEJ

Stopień rozwoju percepcji wzrokowej uczniów uważany jest za jeden z najważniejszych czynników wpływających na sukcesy szkolne dzieci.

Opóźnienia w rozwoju percepcji słuchowej

ĆWICZENIE WRAŻLIWOŚCI SŁUCHOWEJ

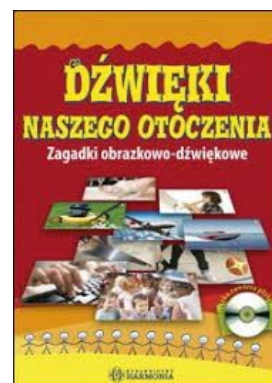
- wysłuchiwanie i różnicowanie dźwięków z otoczenia, głosów zwierząt, przyrody, instrumentów;
- różnicowanie dźwięków pod względem długości, odległości, lokalizacji.

ĆWICZENIE ANALIZY I SYNTETY SŁUCHOWEJ

- dzielenie zdania na wyrazy, a wyrazów na sylaby i głoski;
- tworzenie wyrazów z sylab wypowiedzianych w odstępach czasowych oraz głosek wymawianych krótko;
- kończenie rozpoczętych zdań;
- układanie zdań o podanej liczbie wyrazów;
- wyklaskiwanie sylab;
- rozpoznawanie wyrazów wypowiedzianych sylabami;

- kończenie wyrazów rozpoczynających się daną sylabą;
- wyodrębnianie głosek na początku, na końcu oraz w środku wyrazu;
- liczenie sylab i głosek w wyrazie;
- dzielenie na głoski prostych wyrazów.

POMOCE DO ĆWICZEŃ PERCEPCJI SŁUCHOWEJ

Ćwiczenie myślenia matematycznego

Umiejętności potrzebne w matematyce należy kształtować zanim dziecko pójdzie do szkoły. Z matematyką, tak samo jak z mową, dzieci mają do czynienia od najmłodszych lat swojego życia. Mimo, że na początku niewiele z tego rozumieją, to liczby, godziny, miary czy rytmy stale je otaczają. Rodzice mogą pomóc dziecku zro-

zumieć treści związane z matematyką. Zasada, którą należy pamiętać brzmi: **najważniejsze jest osobiste doświadczenie dziecka.** Najlepsza aktywność, to zabawa - w ten sposób dziecko poznaje świat. Jeżeli dorośli chcą, aby dziecko coś opanowało, musi organizować mu sytuacje, w których zgromadzi ono określone doświad-

czenia i umiejętnie kierować ich uwewnętrznianiem. Dziecko gromadzi je w trakcie sytuacji zadaniowych i zabaw, manipulując specjalnie dobranymi przedmiotami: segreguje je, układa, np. w szeregu i ustala miejsce każdego z nich, łączy w pary na różne sposoby, dodaje i odejmuje, rozdaje i rozdziela itd.

Ćwiczenie myślenia

Do ćwiczeń można zastosować przedmioty będące w domu lub obrazki:

- Łączenie w pary
- Co nie pasuje i dlaczego?
- Klasyfikowanie zbiorów

- Czym się różnią dwa przedmioty a w czym są podobne?
- Układanie szeregów (od największego do najmniejszego lub odwrotnie)
- Układanie sekwencji (co będzie

następne?)

- Układanie historyjek obrazkowych (porządkowanie obrazków/zdjęć według kolejności zdarzeń)
- Rozumowanie przez analogię
- Rozwiązywanie i układanie zagadek

- Myślenie twórcze np.: Co można narysować wykorzystując kółko? Jak w inny sposób wykorzystać różne przedmioty? Wymień jak najwięcej rzeczy, które: można czytać; są białe (zielone, żółte....) są miękkie.

ĆWICZENIE UWAGI I PAMIĘCI

1. Rozwiązywanie krzyżówek, rebusów, labiryntów, dyktand graficznych, porównywanie ilustracji, łączenie punktów.

2. Gry typu „papier - ołówek”, np. statki, kółko i krzyżyk.

3. Gry planszowe (np. warcaby, szachy, Chińczyk), układanki, puzzle, memory, bierki, Mozaika, itp.

4. Zabawa w „papugę” - dorośli i dziecko powtarzają zdanie, stopniowo je rozbudowując

5. lampa, nos, podłoga - rodzic mówi podane słowa i wskazuje ręką na lampę, nos, podłogę (dziecko naśladowuje)

duże), następnie rodzic co innego mówi, co innego pokazuje - zadaniem dziecka jest pokazywanie tylko tego, co mówi rodzic.

6. Czytanie i słuchanie opowiadania - rodzic czyta opowiadanie lub bajkę, a zadaniem dziecka jest reagowanie na wybrane słowo.

7. Drukarka: rodzic „rysuje” na plecach dziecka figury geometryczne, litery, cyfry, a zadaniem dziecka jest odgadnięcie rysunku, litery lub narysowanie ich na kartce.

8. Zadanie dla dziecka: leżąc przed snem w łóżku postaraj się dokładnie przypomnieć sobie, np. co robi-

łeś dzisiaj między 15:30 a 16:00, albo co robiłeś podczas długiej przerwy w szkole lub, jak był ubrany dziś twój najlepszy kolega.

Ważne jest, aby praca z dzieckiem miała charakter zabawy, wiele propozycji może być realizowanych w trakcie rutynowych czynności, np. wspólnego spaceru, w drodze do lub ze szkoły, na zakupach.

